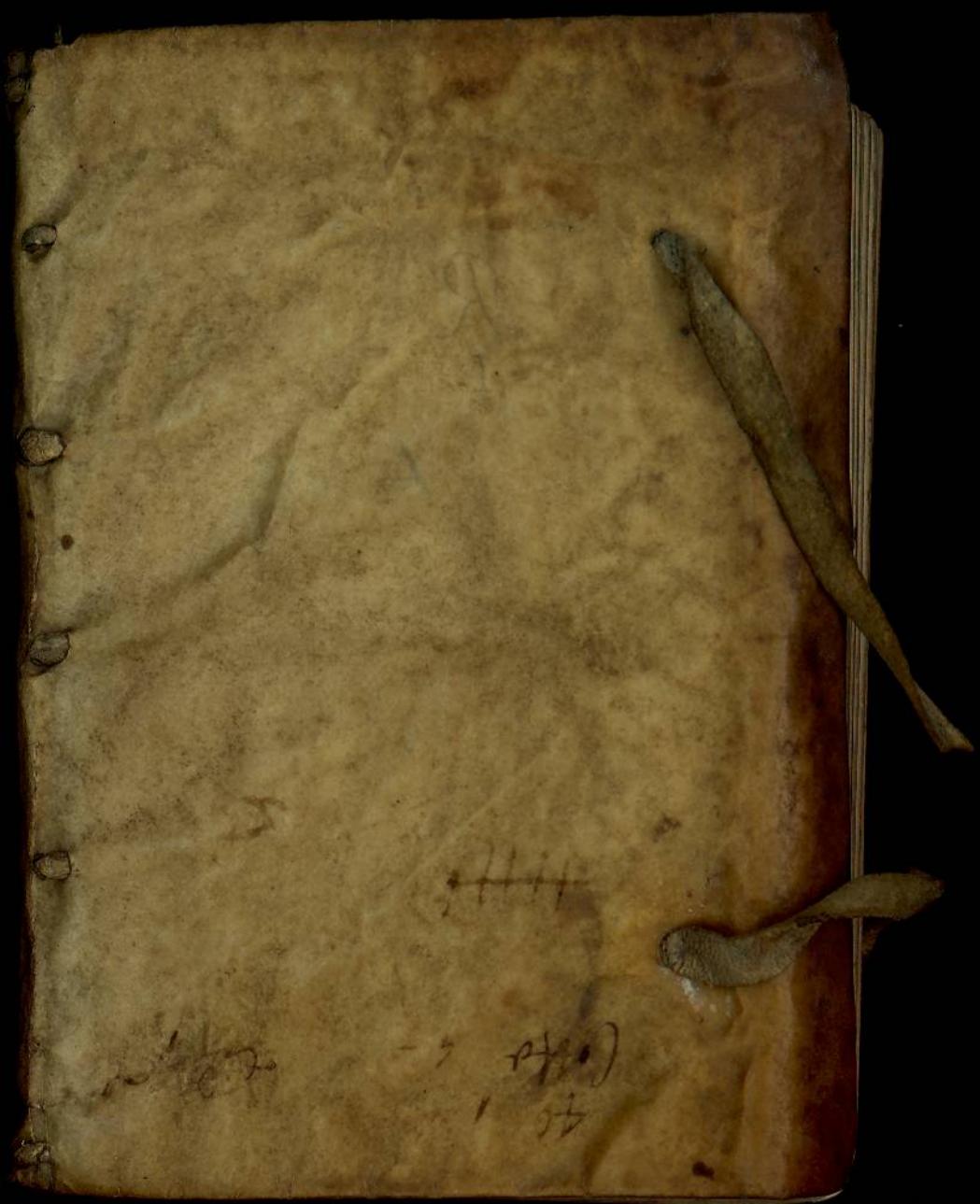

Grammatica hebreæ

et de Mosis

524

FRO BEN.

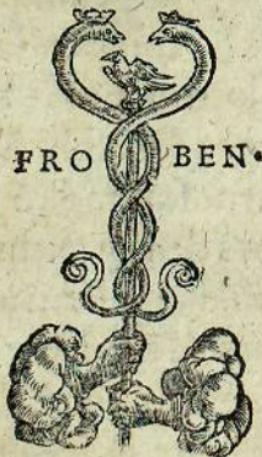
ISA GOGE

ELEMENTALIS PER =

QVAM SVCCINCTA IN HE,
braicam linguam, à Sebastia/
no Munstero conscripta.

I T E M

Lectio Hebraica ex Euange
lio Dñi Matthæi,

Danielis ultimo,

חַפְשִׁבְלִים יְהִירָו בּוֹחֵר הַקְּרִיעָ
זְמִינִיקִי חַרְבִּים בְּבּוֹקְבִּים לְעַלְסָן;

S E B A S T I A N V S

M V N S T E R V S S A M V E L I

Petri, filio suo charissimo, felicem
optat in literarum stu-
dijs successum.

N H A B E S dulcissi-
me fili, tu & tui similes
studiosi pueri, in sacrā
linguam breuissimum
compendium, sed quo
grāmaticę loco uti possis. Habes enim
modum legendi absolutū, habes quo-
modo internoscas radicē à seruilibus
literis, habes deniqz exemplar omnīū
quatuor coniugationum in uerbis per-
fectis: habes & tandem commodissi-
mam ex Diuī Matthæi Euangelio le-
ctionem, qua te in Hebraismo exer-
ceas. Perge itaqz ut cœpisti in hoc sa-
cro studio, quo salubrius sub sole uix
obtingere poterit. Vale.

ISAGOGÉ MUNSTERI

IITERAE apud Hebræos à
dextri ad sinistrā sunt legen-
dæ: & hæ sunt numero uigin-
ti duæ, quarum nomina & figure sunt,
He Daleth Gimel Beth Aleph

H	D	G	B	A
ה	ת	ג	ב	א
Iod	Teth	Heth	Zain	Vau
i	t	h	z	v
נ	ט	ח	צ	נ
Samech	Nun	Mem	Lamed	Caph
s	n	m	ל	ch
ס	נ	מ	ל	כ
Res	Kuph	Zade	Pe	Ain
r	k	z	p	a
ר	ק	צ	פ	ע
Tau	Sin			Schin
TH	s			SCH
ת	ש			ש
				Aliud

ISAGOGE

Aliud alphabetum,

א ב ג ד ה ו ז ח ט י ב
ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

Quatuor extensæ,

מ נ ת ח ת ב ס pro מ נ ת ח ת ב ס

O M N E S ferè literæ sunt conso-
nantes, constituuntur ꝑ ex eis &
adiunctis punctis uocalibus syllabæ.

Sunt autem puncta uocalia, nēmpe
Pathah — a clarum & apertum.

Kamez ← a obscurū & cum o mixtū.

Zere .. e subtile.

Sægol ∋ æ crassum.

Holem · o, punctus unus supra literā.

Hirec . i, punctus unus sub litera.

Surec ↗ u, scribitur ꝑ in solo Vau.

Kybuз = u, vox media inter u & i.

Hatephkamez ← o breue.

Scheua: terminatio syllabæ, & e raptū.

C Onstituuntur autem ex literis &
C punctis syllabæ in hūc modum,
a ba

MVNSTERI

cha ia ta ha za ua ha da ga ba a
 אֶחָה יְאַתָּה זָה עֲהַד גָּבָא
 tha sa ra ka za pa a sa na ma la
 לְתָה סָרָקָזָה פָּאָסָנָמָלָה
 cha ia ta ha za ua ha da ga ba a
 אֶחָה יְאַתָּה זָה עֲהַד גָּבָא

Cætera hunc sequuntur sonum.

iæ ta hæ zæ uæ hæ dæ gæ bæ æ
 אֶתָּה זָה עֲהַד גָּבָא
 le che ie te he ze ue he de ge be e
 לְכֵה יְאֵתָה הָה זָה עֲהַד גָּבָא
 ni mi li chi ij ti hi zi ui hi di gi bi i
 אֶנִּי מִי לִי כִּי תֵּהַזִּי עִי הִי דִּי גִּי בִּי
 cho io to ho zo uo ho do go bo o
 לְכֵה יְאֵתָה זָה עֲהַד גָּבָא
 chu iu tu hu zu uu hu du gu bu u
 אֶנְבֹּו אֶנוּ הָעֵד וְעֵזֶה צְוִוֵּה כְּבָר
 chu iu tu hu zu uu hu du gu bu u
 אֶנְבֹּו אֶנוּ הָעֵד וְעֵזֶה צְוִוֵּה כְּבָר
 he de ge be e ho do go bo o
 אֶהָד גָּבָא אֶהָד גָּבָא

a 3 Qua

ISAGOGÉ

Quatuor literæ gutturales, nempe
ע ח נ ש habent plerūcꝝ pro scheua
simplici, scheua compositum cum pa-
thah uel sægol, ut

א æ,	א æ.
ח hæ,	ח hæ.
נ hæ,	נ hæ.
ש æ,	ש æ.

Vocaturcꝝ unum hatephpathah, alter-
rum hatephsægol.

Quinque sunt literæ, quæ in fine alijs
scribuntur figuris, quām intra dictio-
nem: nempe ע ב נ כ ק quæ in fine
sic scribuntur צ ח ס ר ut id
est Baruch, א em, ב ben, צ aph,
צ Amoz.

Sex sunt literæ quæ in sui prolatione
per insertū punctum dages intendun-
tur, & per superpositā uirgulam raphe
remittuntur: & sunt istæ, ב ג ר פ ה ת Nam
א facit b, & ב f uel u consonantem;
sie

sic ב c uel k, & ח ch: פ pe, פ ph: נ t,
 נ th. Virgula tamē raphe non semper
 scribitur supra literam: sed satis est, si li-
 tera careat pūcto dages, ut נ & נ ean-
 dem habent prolationē, sic נ & נ &
 cætera. In alijs literis dages ferè dupli-
 cat literā: ut נָהָה hānah, נִזְחָם hizzim.
 Recipiunt autem omnes literæ, præter
 quatuor gutturales & præter literam
 res, punctum dages.

Habent Hebræi aspirationes duas,
 נ quæ est lenis, & נ fortis. Etiā nota,
 quando נ cum puncto in ultimo di-
 ctionis loco scribitur, prolatione puncti
 flatum præcedit: ut לְוָה luah, nō luha.

Vau est uocale, quando habet pun-
 ctum surec uel holem: cum alijs uerò
 punctis, aut sine omni puncto, est con-
 sonans. Exemplū primi, וּבָה ufa, מֹרֶ
 mor: secundi, שְׁעָרָה uaiaas, עַיְלָה
 hudah: tertij, בְּנֵי banaf.

Iod quando habet proprium pun-
ctum uocale semper est consonans, abs-
q; illo uero mutescit, nisi quando in fi-
ne dictionis ponitur, & præcedit unū
ex quatuor punctis, Kamez, pathah,
holem, aut uau surec:tunc enim est uo-
cale. Exempla primi, י' iad,
schamaijm: secundi, ב' beth,
ע' enæcha: tertij, מ' malkai,
מ' dai, ג' goi, ג' galui.

Habent Hebræi triplex s, crassum
scilicet, subtile, & acutum. Crassum, ut
est ש' cum puncto dextro, quod ב'
uocatur. Acutum, ש' cum puncto sini-
stro, quod ל' uocatur: & cum illo
omnino idem est ס'. Et hac litera Ger-
mani utuntur quando proferunt aquā
wasser: prima autem utuntur in prola-
tione piscis, fisch. Tertium s est ס' sub/
tile scilicet & tenue, quo Germani utun-
tur, quando proferunt leporem, has.

Discr.

Discrimen quod est inter prolationem \aleph & \beth non potest significari scriptura, nec Iehudæi nostrates obseruāt, nisi quando ain in fine scribitur præcedente kamez aut pathah, ut $\beth\aleph$ forma to a in gutture, non in palato.

De puncto scheua.

Scheua semper terminat syllabam, nisi quādo scribitur in principio dictionis, ut $\beth\shin$ beschem, e breuiter raptō: $\bar{בְּרָאֹשִׁית}$ bereschith. Aut quando sequitur litera gutturalis, ut $\mathfrak{מְלַעַן}$ male ach: $\mathfrak{בְּרוּתִית}$ marehith. Aut quādo scribitur sub litera dagessata, ut $\mathfrak{גְּבֻרוֹת}$ diberu. Aut quando scribitur sub litera mox duplicata, ut $\mathfrak{חֲלֵלָה}$ halelu. Aut quando precedit uox magna, ut $\mathfrak{פְּצַחָה}$ pakedah: $\mathfrak{סִיסְרָא}$ Sisera. Sunt autem uoces magnæ, Kamez, zere, holem, surec, & iod precedente hirec. Voces paruæ sunt, Pathah, sægol, nudum hirec, ha-

a 5 teph

ISAGOGE

tephkamez, & kybuz. Notandum
etiam, quum duo scheua intra dictio-
nem concurrunt, primū quiescit & alte-
rum legitur: ut אַרְצָן In fine dictionis,
utrunque quiescit: ut סִבְרָה saphart.

De puncto dages.

D Ages est duplex, leue, & forte, ut
Hebræi uocant. Leue, solum lo-
cum habet in sex literis בְּגָרְבָּה quan-
do scribuntur ab initio dictionis, uel
post scheua quiescens: intēdens scilicet
eas, non autem duplicans in ihs locis.
Exempla: בְּרָאֵשׁ berosch, בְּיִם pi,
תְּלָאֵם, יְהִי ki: item אַלְפָשׁ ælbasch,
מְלָקָה malkah, מְרָפָה marpe. Dages
autem forte ferè duplicat literam, nam
litera dagessata cōstituit syllabā unam
cum proprio pūcto, & aliam cum con-
tiguo prēcedenti puncto: ut גְּבָרָנִי dib
barnu, סְלָאֵם fullam, אֲמֹת immoth,
תְּשִׁנְעָן isschah, אֲפִים appaīm.

De nu-

MVNSTERI

De numeris.

Numerant Hebræi per literas alphabeti, sicut Latini per Ciphras: uidenturque Latini ciphras suas mutuasse ab Hebræis, qui numerationes uocant סְפִירוֹת

9	8	7	6	5	4	3	2	1
ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
90	80	70	60	50	40	30	20	10
ר	ב	ל	מ	ב	ס	ע	פ	צ
900	800	700	600	500	400	300	200	100
ק	ר	ש	ה	ק	ת	ר	ת	ה
תחת	שתייה	רתיה						
1200	1100	1000						

Expeditius sic, si sequatur centenarius numerus,

7000	6000	5000	4000	3000	2000	1000
ׂ	ׁ	׀	ׁ	ׁ	ׁ	ׁ
19	18	17	16	15	14	13
יא	רב	יג	יר	ו	ז	י
295	178	111	66	55	44	33
בב	לג	מר	גה	סנ	קיא	קעה

Numeri

ISAGOGE

Numerū annorū mundi hoc Chri-
sti anno currente M D XXXV scribūt
Hebræi hoc modo תְּזִיר הַ hoce est
5295. Vbi litera ה importat quinque
millenaria, eo quod præcedat literam
נ quæ duo significat centenaria.

De literis essentialibus & seruilibus.

Constant in Hebraismo ferè om-
nia nomina & uerba tribus radi-
calibus literis, & omnes aliæ literæ à frō-
te uel calce adiectæ exhibent ministē-
rium aliquod, hoc est, constituunt ge-
nus, numerum, personam & tempus.
Sunt autem undecim quæ semper radica-
les inueniuntur, nempe סְעִתָּצְקָר אֲרֹבֶּת בְּלֵם גְּשֵׁת
Et aliæ undecim אַבְּהִי בְּלֵם גְּשֵׁת ali-
quando sunt substantiales, & aliquan-
do ministeriales, constituentes omnes
grammaticas inflexiones.

¶ facit à fronte primam personam
futuri temporis, sing. ut אָבְּהִי loquar.
ה est

MVNSTERI

2 בְּ est præpositio In, uel Cum: ut
בַּיִת in ciuitate, אֶבֶן cum lapide.

3 הָ à fronte est plerūq; articulus, si-
cut ḥ & נ apud Græcos: ut אֲרִישׁ uir
ille, נְבִיא ipsa domus. Et quando ha-
bet יְ: est litera quæstiua, ut תְּבִעַר nū-
quid puer? In fine cōstituit fœmininū
genus, ut אֶנְגָּר puer, אֶנְגָּרָה puella. Et
cum puncto mappic est relativum fœ-
minini generis, ut אֲשֶׁר uir eius, scilicet
mulieris: nec legitur punctulus ille.

4 וְ Vau à fronte semper & perpetuò
est coniunctio copulatiua. A fine cum
surec facit in uerbis pluralē numerum,
ut שְׁמֹרְנָה custodierunt, שְׁמֹרְנָה custodi-
te. Cum holem uerò & sine holē atq;
surec, est relativum mascu.gen. ut אֶפְנָה
mater eius, עֵינָה oculi eius.

וְ Iod à fronte facit tertiam personam
futuri téporis utriusq; numeri, ut יְשֻׁמְּרָה
custodiet, יְשֻׁמְּרָה custodiét. A fine est
relati-

ISAGOGE

relatiuum primæ personæ, ut אֱלֹהִים deus
meus, עֵין oculi mei.

ב à fronte, est aduerbium similitu-
dinis: & à fine cum kamez, pronomen-
Tu, tuus: & cum scheua Tu, tua: ut
בְּסַפָּרְךָ sicut liber tuus ó uir,
sicut liber tuus ó mulier.

ל à fronte, est articulus genitiui, dati-
ui, & aliquādo accusatiui casus: ut לְאֶחָד
homini, לְנָבִיא ad prophetam.

ט à principio dictionis, est præposi-
tio à, uel ab: à calce uero ualet Eorum,
eis: ut מִתְלָאָן à rege, בְּמַיְזָד de manu
eorum, מִלְבָבָם rex eorum.

ב à capite primo constituit passiuam
uocem, ut גְּשֻׁטוֹר custoditus est: dein
de facit primam personam pluralis fu-
turi temporis, ut גְּשֻׁטוֹר custodiemus.
A fine uero facit Earum, eis, eas: ut
מִלְבָבָן rex earum.

ש à principio cum saegol, ualet Qui,
qua

*H*ostiorum mulierum

M V N S T E R I

quæ, quod ut שְׁלָמָה qui misit.

נַּא fronte facit secundam & tertiam personam singularē masculini & pluralem fœm. fut. ut שְׁמָר custodies tu uir, & custodiet mulier. A fine uero facit secundā personā præteriti singularis utriusq; generis, ut שְׁמָרָת custodiisti tu uir, שְׁמָרָת custodiisti tu mulier.

Desinunt etiam quædam fœminina nomina in נַּעֲמָה ut עַטְّה corona, נַּעֲמָה scientia, בִּילְבָּה regnum.

C O N S T I T U V V N T V R præterea ex his seruilibus literis quedā syllabæ seruiles: ut sunt בְּ uos, uester: נְ uos, uestra: חְ eorum, eis: נְ earum, eis: ut סְפִירְבָּם liber uester, אֶבְּבָן mater uestra, בִּילְבִּיהם reges eorum.

וְ facit pluralem numerum masculi gen. ut בְּעָרִים pueri: sed וְ facit dualē numerum, ut עֵינִים oculi, רְגָלִים pedes.

וְ facit pluralem numerum fœminini

*I*hesus moribus studiis tu vis
*I*hesus custodes myles
*I*hesus custodiachis brev
*I*hesus custodiam mulier
*I*hesus custodia, custodias, custodi
fuit seruus
personas singula
Lendy uerbal
nigra. fut.
בְּנָה
custodiū la
bus et seruandū
plures omnes
genitio
puer
tischmire
outre lete
seruato
ligurial
Clericis
genitio
fatuim

I S A G O G E

nini, ut בְּשָׁרוֹת puellæ, reginæ.

וַיְאִמְצֵא facit primam personā præteriti,
ut אָפָרֶת dixi, שְׁמָרֶת custodiui.

וְאָמַרְתָּם facit secundam personam plura-
lis masculini, ut שְׁמָרָתֶם custodiuitis:
& in fœminino, שְׁמָרֶתֶן

וְאָמַרְתָּם facit primam personam pluralis
præteriti, ut שְׁמָרֶנוּ custodiuiimus.

וְאָמַרְתָּם facit Me, ut שְׁמָרֶתֶנִי custodiuiti
me, חִבּוּנִי percusserunt me.

וְאָמַרְתָּם facit secundam & tertiam perso-
nam pluralis fœminini imperatiui &
futuri temporis, ut שְׁמָרֶנָה custodite,
הַשְׁמָרֶנֶת custodietis & custodient.

וְאָמַרְתָּם est relatiū masc. singulare, idem
ualens quod iut הַלְלוּחוּ laudate eum:
pro quo in fœm. ge. dicitur הַלְלוּה lau-
date eam: idem iudicium de וְאָמַרְתָּם &

De nominibus hæemanthicis.

Hæ sex literæ חָמְנִינִי sæpe con-
stituūt denominatiua quādo ad-
denominatiuum non en a ~~et~~ alio duntur
verbō deriuatum.

M V N S T E R I

duntur tribus literis radicalibus, pr̄eser
tim מ & ת à frōte, & נ à fine: ut מְשֻׁבָּט iudicium, מִסְפַּר numerus, מְאֻנָּה desiderium, מְשֻׁלָּם compēsatio, fu
ror: à radice מְנֻחָה iratus est.

De ordinibus.

P Onunt Hebræi octo ordines radi
cum. In primo sunt nomina & uer
ba perfecta, in quibus nulla radicalis li
tera unquam intercidit: ut est שְׁמָעֵן iu
dicavit, מלֶךְ rex.

In secūdo sunt quæ incipiunt à nun: illa enim s̄æpe abiçciunt נ & loco illius sequens litera recipit dages, ut à radice נְפָל cecidit, dicitur in futuro אֲפָל cas
dam: sic à uerbo נְטֹעַ fit nomen uerbale נְטִילָה plantatio.

In tertio sunt quæ incipiunt à iod, & illa s̄æpe mutant iod in uau uel in zere: ut à יְשָׁב sedet, fit in futuro אֲשָׁב sede
bo: & nomen hæmanthicum בְּוֹשֵׁב cathe

cathedra: & in hiphil חושיב posuit.

*munda redolat
mæ pœnitentia*
In quarto sunt quæ habet medium
radicalem uau quiescetem, sed raro ex-
pressæ scriptam, ut שׁ reuersus est: &
in futuro habet uau expresse scriptum,
ut אָשׁוּב reuertar, & nomen uerbale
אֲשׁוּבָה conuersio, pœnitentia.

In quinto sunt quæ habent tertiam
radicalem literā he, & haec saepè muta-
tur uel in uau uel in iod: ut ab הָשַׁע fe-
cit, dicitur עָשִׂית fecisti, עָשָׁר factus,
מָעָשָׁנִים opus.

In sexto sunt quæ ueniunt à duplica-
tibus alterā radicalem, illa enim saepè
abiciunt alterā similiūm, & loco lapsæ
literæ relicta dagessatur, ut à סְבֵב uer-
bo perfecto, fit uerbū sexti ordinis סְבָב
circuuit, manente utrinqe eodem signi-
ficato: à quo fit plurale סְבָבוֹ circuierunt.
Sic à צְלָל fit nomen sexti ordinis צְלָל
umbra, & in plurali צְלָלִים umbræ.

In

In septimo sunt quæ componuntur ex secūdo aut tertio & quinto ordine: ut à נָהַר fit uerbū alterius coniugatio-
nis הַוְרָה docuit, & inde nomen
lex, instrumētū: sic à בְּתַח fit nomē
plaga, cædes. A בְּתַח fit baculus.

In octauo sunt quæ constāt quatuor radicalibus literis, ut בְּרִסֵּם eruit, demo-
litus est, גָּלַגְלָל uolutauit, rotauit: inde
גָּלַגְלָל rota, sphæra.

De coniugationibus.

SVnt quatuor coiugationes in He-
braica lingua:

P R I M A uocatur סֶל id est, leuis: &
fit in uerbis perfectis hoc modo:

In עבר id est, præterito,

גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי
In fœminino גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי

In בִּינְגָנִי id est, participio præsentis quo
utuntur loco temporis præsentis,
גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי

גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי
In גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי גָּרְלָתְנִי

b z In

ISAGOGE

In id est Particípio præterito,

גַּרְאֵל גַּרְוָלוֹם : גַּרְוָלה גַּרְוָלוֹת

Kal In id est Imperatiuo,

גַּרְאֵל גַּרְלָנוֹ : גַּרְלִי גַּרְלָנָה

In id est Infinitiuo,

גַּרְלָן : לְגַרְאֵל בְּגַרְאֵל בְּגַרְאֵל מְגַרְאֵל

In id est Futuro,

אֲגַרְלָן אֲגַרְלָן יְגַרְלָן גַּרְאֵל גַּרְאֵל וְגַרְאֵל

In fœminino, תְּגַרְלִי תְּגַרְלָן תְּגַרְלָנָה

In id est Passiuo,

נְגַרְלָן נְגַרְלָתָן נְגַרְלָתָן נְגַרְלָן פָּס.

Part. נְגַרְלָן נְגַרְלִים : נְגַרְלָתָן נְגַרְלָות

Impe. חֲגַרְלָן חֲגַרְלָנוֹ חֲגַרְלִי חֲגַרְלָנָה

Infin. חֲגַרְלָן לְחֲגַרְלָן בְּחֲגַרְלָן

Futu. אֲגַרְלָן אֲגַרְלָן יְגַרְלָן יְגַרְלָן תְּגַרְלָן

Secunda coniugatio vocatur à forma ipsa פָּעֵל & dagessata atque grauis: & sunt uerba in ipsa transitiva, quæ in prima sunt neutra: ut קְרַב creuit, magnus fuit, fit uerbum piel גְּרַל magni ficiuit. Sic שְׁבַב iacuit, שְׁבַב posuit.

Præt.

M V N S T E R I

גָּדוֹלָה גָּדוֹלָה גָּדוֹלָה
Præt.

מְגַדֵּל מְגַדִּילִים מְגַדֵּלה מְגַדְּלֹת
Part.

מְגַדֵּל מְגַדִּילִים מְגַדֵּלה מְגַדְּלֹת
Par. 2

גָּדוֹלָה גָּדוֹלָה גָּדוֹלָה
Impe.

פָּגָדֶל לְפָגָדֶל בְּפָגָדֶל מְפָגָדֶל
Infin.

אֲגָרֶל תְּגָרֶל וְגָרֶל וְגָרֶל
Futur.

T E R T I A cōiugatio uocatur à for-
ma ipsa הַפְעֵיל & est quoq; transitiva,
ut ab אָבֶל comedit, fit hiphil
הַכְּרוֹל fecit comedere, seu cibauit: sic
magnificauit.

הַגְּרִיל חָגְרִיל חָגְרִיל חָגְרִיל
Præt.

חָגְרִילָס חָגְרִילָנוּ

In fœminino, חָגְרִילָה חָגְרִילָה חָגְרִילָה

Par. 1 מְגָרִיל מְגָרִילִים מְגָרִילִה מְגָרִילֹת

Par. 2 מְזָגִיל מְזָגְרִילִים מְזָגְרִילִה מְזָגְרִילֹת

Impe. חָגְרִיל חָגְרִיל חָגְרִיל חָגְרִיל

Infi. פָּגָרֶל לְחָגְרִיל בְּחָגְרִיל מְחָגְרִיל

Futu. אֲגָרֶל חָגְרִיל בְּגָרֶל בְּגָרֶל חָגְרִיל

חָגְרִילָה

In fœminino, פָּגְרִילָה פָּגְרִילָה פָּגְרִילָה

Q Y A R 3 b

ISAGOGE

*Hist. part
coniugatio
uniquorum*

QVARTA coniugatio à forma uocatur חַתְּפָעֵל & est reciprocæ significatio
nis, ut חַתְּגָרֶל magnificauit se, חַתְּגָרֶל magnificaſti te, חַתְּגָרֶל magnificaui me, חַתְּגָרֶל magnificauerunt se.

מִתְּגָרֶל מִתְּגָרֶלִים מִתְּגָרֶלֶת Part. I

חַתְּגָרֶל חַתְּגָרֶל Impe.

חַתְּגָרֶל בְּחַתְּגָרֶל Infin.

אֲחַתְּגָרֶל תְּחַתְּגָרֶל וְתְּגָרֶל נְתָגָרֶל Futu.

QVANDO uerò שׁ uel ס est prima radicalis, ה ponitur post שׁ & ס & שׁ הַסְּטִיבָל סְבָל ut à חַשְׁפָּר sit שְׁמַר & à חַשְׁפָּר sit שְׁמַר

Et quando prima radicalis est צ mutatur ה in ט ponitur צ post primam ra dicalem, ut à צ נ צ iustus fuit, sit חַצְטִיכָה iustificauit se.

PASSIUM CONGATON
ET OF MITSCHAH Porro passiuum secundū conjugationis uocatur à forma ipsa

בְּעֵל habet צ raro alios modos, quam

præteritum & futurum: ut גַּיְל magnificatus est, אֲגָזֶל magnificabor. Passiuum uerò hiphil uocatur חַפְּעֵל & ha-

bet

*Etsi mitzah
et part
et res et mitzah*

mitzah et mitzah

mitzah

part

res

*mitzah quod sicut sit part
mitzah res mitzah sed
mitzah propria res mitzah mitzah
mitzah quod coniugatio quendam
mitzah et mitzah part et quod quendam
mitzah et mitzah mitzah mitzah mitzah*

MVNSTERI

bet duntaxat præteritū & futūrum, &
rarō alios modos: ut **חָגֵל** magnifica/
tus est, **אָגֵל** magnificabor: & cætera.

De uerbis aliorum ordinum.

IN secundo ordine **נִגְשָׁה** & in tertio
יְשַׁבֵּה coniugātur in præterito & utro
que participio, sicut in perfectis. In im/
peratiuo **שָׁבַשׁ** & **גַשֵּׁשׁ** In infiniti
uo **אָגֹשׁ** **חָגֹשׁ** In futuro **שָׁבַת** & **גַשְׁתָּה** o
חָגִישׁ In præterito hiphil
מְגַשֵּׁשׁ In part. **הָוַשֵּׁבְתָּה** & **הָגַשְׁתָּה**
אוֹשֵׁבְתָּה In futuro &

צָסְתָּה In quarto ord. in præterito
קָטִים In participio **קָטִים** In imperatiuo
קָזָם In infinitiuo **קָזָם** In futuro
חֲקִים In præterito hiphil
מְקִים In participio **חֲקִים** In impera/
tiuo **אֲקִים** **וְקִים** In futuro **חֲקִים**

In quinto ordine **גָלְחָגְלִיתָה** In parti/
cipio præterito **גָלִיָּה** In imperatiuo
גָלָה In infinitiuo **גָלוֹתָה** & cætera.

b 4
ut apud Latuua oracula, Iuniorum ne differt, quae ad
In gloriam, a pulc. eis in præm. radiis, quæ sunt
gabri van givendo my gloriam.

EXERCITAMENTVM
HEBRAISMI EX QVINTO
capite Euangelij secundum
Matthæum.

בְּשַׁרְאָחַ ישוע אֶת בֵּיתוֹת עַלְתָּה
videns autem turbas ascendit super montem et post sic sedit et accesserunt ad cum discipuli eius et aperuit os eius et docuit eos dicens Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum regnum est si beatu
נִזְגַּשׂ אֶלְיוֹן פְּלִמְירָיו וַיַּפְתַּח פִּיהוּ נִילָּמָר אֲוֹתָם לְאמֹר : אֲשֶׁרִי עֲבָדֵי הָרוֹחַ בַּיְתָם מְלָכּוֹת הַשָּׁמְמִים : אֲשֶׁרִי אֲבָלִים בַּיְתָם מְלָבּוֹת הַשָּׁמְמִים : אֲשֶׁרִי עֲנוּנִים בַּיְתָם אָרֶץ : אֲשֶׁרִי שְׂרָעָבִים וַצְמָאוֹת אֶת צְרָס בַּיְתָם יְשַׁבְּעָה אֲשֶׁרִי רַחֲמָנוֹתִים בַּיְתָם וַרְחָסָה : אֲשֶׁרִי בָּרוּ לְבָבָבְיִתְהָם וַיַּרְאָה אֶת אֱלֹהִים : אֲשֶׁרִי מִשְׁלָוּטִים בַּיְתָם בְּנֵי הָאֱלֹהִים [ינקָרָא] : אֲשֶׁרִי שְׁפָרְפִּיס בְּשִׁבְרֵל חַצְרָקָה בַּיְתָם מְלָכּוֹת הַשָּׁמְמִים : אֲשֶׁרִי אַפִּים בְּקָלָל אַתְּבָם חָנְשִׁים וַיַּרְפְּפּוּכָם וַיֹּאמְרוּ אֶת-בְּלָרָעה עַלְיכָם וּבְחַשִּׁים לְמַעַן : שְׁמַחוּ וְגִילוּ בַּיְתָם שְׁבָרָבָס הַוָּא רַב בְּשָׁמְמִים : בַּיְתָם רַגְפּוּ אֶת-חַנְבִּיאִים אֲשֶׁר חַיו לְפָנֵיכָם : אַפִּים חָם מְלָחָה הארץ

פָּארֵץ וְאַם הַפְּלַח יִקְבֶּל בְּמִיחָה יִמְלֹא לְאַבֵּס
 יוּשֵׁל עֹור פִּי אַם שְׂגִילָה לְחוֹזֵן וּנוֹרָם
 מִיהָאָרָם: אַבָּס הַמִּזְבֵּחַ אֲוֹר חֻזּוֹלָם: לֹא תַּוְדַּל
 לְחַסְתָּר עִיר שְׁדוֹתָה שְׁבָה עַל חַחַר וְלֹא
 מִזְיָחִים אֶת נֶר לְשׁוֹפָחָה פְּתַח סָאָחָפִי אַם
 עַל חַמְנָרָה לְחַאְיר לְכָל שָׁחָם בְּבִיתָהָבוֹן אֲוֹר
 אֲוֹרְבָּס לְפִנֵּי הָאָרָם לְמַעַן וּרְאוֹ מַעֲשָׂיוֹבָס
 חַטּוֹבִים לְבָגָר אָתָה אַבְיָבָס שְׁהָוָא בְּשָׁמִים:
 אֶל פְּנַיְשְׁבָוּבִי בְּאַתְּרִי לְבַטֵּל אֶת מִזְרָחָה אוֹ אָתָה
 חַנְבְּיוֹאִים: לֹא בְּאַתְּרִי לְבַטֵּל פִּי אַם לְמַלְאָה:

אָמֵן אָמֵן אָמֵן אָמֵן לְבָס עַר שִׁיעָרָוּ

amen amen dico vobis

doner transeat eundem

et terra

שָׁמִים נָאָרָץ לְאַפְּעַרְיוֹר אַתָּה

אוֹ עַזְקָץ אָחָר מִתְּזָרָחָה

עַר שִׁיעָשָׂו

הַבְּלָל:

donec ota fiam

בְּ

ISAGOGE

MEMORATAE LECTIO

nis succincta explicatio.

PRIMA dictio בְּשָׁרָאַת habet radī
cem רָאַת uidit, de quinto ordine
& prima coniugatione: duæ uero lité-
ræ בְּשָׁרָאַת secundum quod, sunt seruiles.
תְּאַת Articulus est accusatiui casus.

Porro בִּיהוֹת plurale est fœmininū,
a singulari בִּיהָה quod turbā significat.
עַלְתָּא ascēdit, Verbū est de quinto ord.
בְּלָעַל Præpositio est, super.

חֶרְבָּר mons, A radice חֶרְבָּר duplican-
te secundam radicalem.

וְאַחֲרֵיכֶם & pōst sic, Pro postea: ubi
uau est coniunctio copulatiua &
præpositio, ab אַחֲרֵיכֶם quod etiam Post
significat, habetq; sæpe formam nomi-
nis pluralis constructiui.

יְשַׁב sedit, Verbum tertij ordinis.

Quod autem sequitur וְנַגְשׂוּ & ac-
cesserunt, Verbum est de secundo ordi-
ne

MVNSTERI

ne & prima coniugatione.

אַלְיוֹ ad eum, Dictio composita à præpositione אֶל & affixo uau.

discipuli eius, Radix dictio
nis est לִמְרָד didicit, inde nomen hæc
manthicum studiosus discipu
lus: in plurali פָּלְמִיר & cum relati
uo uau פָּלְמִיר discipuli eius.

וַיַּפְתַּח & aperuit, Verbū futuri tem
poris à radice perfecta פְּתַח Et nota ϕ
ה hic mutat futurum in præteritum.

פִּיהָו os eius, A בְּחָזֶה os: in regimine
dicitur בְּרִיחָו Sic cum affixis בְּרִיחָו os eius,
בְּרִיחָם os eorum, & pro בְּרִיחָם os meū.

וַיַּלְמֹד & docuit. Verbum perfectū
de secunda coiugatione, mutat ϕ
futurum in præteritum. In prima coniugatione
לִמְרָד didicit, est neutrum: & in
secunda לִמְרָד docuit, fit transituum.

אֲוֹתָס eos, Accusatiuus à nominati
ve ipsi, cuius singulare est חֹזֵק ipse.

לְאַבּוֹר

ISAGOGE

לֹא מֵרַ dices, Infinitius est à radice
Accedunt autē plerūq; ad infinitiuū literæ בְּבָלִט sicut suprà ostēdimus.

אֲשֶׁר beati, Plurale est constructivum, cuius nec singulare שֶׁר neque plurale absolutum אֲשֶׁר is est in usu.

עֲבָדִים pauperes, A uerbo עֲבָדִים fit nomen pauper, miser, & in plu. atq; in cōstructiōe abñcitur ס finale, & mutatur mox p̄cedens hirec in zere.

קָרְוִת spiritus, Vbi ח est articulus generi, habens kamez loco — & dages.

צְדִיקָה quoniam, Coniunctio rationalis. לְחָס ipsorum, Dictio composita à seruili litera, & ח seruili syllaba.

מֶלֶכְוָת regnum, Nomen fœminini generis à radice מֶלֶך regnauit: inde מֶלֶכְוָת rex, מֶלֶכְתָּה regina, & מֶלֶכְבָּת regnum.

מֶלֶכְמִימִים cœli, In duali numero, nec unquam inuenitur habere singularem numerus,

MVNSTERI

numerum. Est tamen **נ** à fronte litera
articularis.

lugentes, אֲבָל su
gens, mutatur **כְּ** in plurali propter mul
tiplicationē syllabarum – in **אֵלֶּה** Idem
fit in alijs nominibus, quādo prima syl
laba habet – Id quod paulò post in
עַנְיִים uidere licet, cuius singulare est
עַנְרֹו mitis, mansuetus.

יבְּחָלוֹ hæreditabunt, Futurum plu
rale in secūdo ordine. Et quod mox se
quitur אֶרְצָה propter finem sententiæ
mutatur – in – Nam אֶרְצָה absolute
cum dupliciti sægol, est Terra.

שְׁרָעִיבִים qui esuriunt, Singulare hu
ius pluralis est רַעַב Schin uero cum –
est relatiū Qui, quæ, quod. Eiusdem
formæ est plurale illud וְצֻמְתָּאִים & siti
entes: nam singulare eius est צַמְאָה Vau
uero est coiunctio copulatiua. Vbi no
tabis quòd uau coiunctio à principio
dictio,

ISAGOGE

dictionis semper habet schurec quādō
accedit ad literā scheuatā, ut hoc loco,
uel ad unam ex literis וּמְלֵפָה ut בּוֹמָת
& rex meus, וּפָזָר & sparsit.

צִדְקָה iustitia, A uerbo צִדְקָה iustus fuit,
inde צִדְקוֹנִים Zedukēi, pro quo nostri
habent Sadducæi, id est, iustificati.

שְׁבַע saturabuntur, Futurum plu-
rale masculinū à præterito שְׁבַע satur
fuit. Est enim neutri generis & primæ
coniugationis, scribitur q̄z cū smol: cum
iamin autem significat Iurare.

רְחֵם misericordes, A uerbo רְחֵם gentiles
misertus est, fit adiectiuū gentile
רְחֵמָה misericors, & in fœminino

רְחֵמָה misericordia exhibetur, Pas-
siuū est piel: à רְחֵם enim misertus est, fit
passiuū רְחֵם misericordiā assecutus est.

בָּרֶר mundi seu puri, Plurale constru-
ctiuum ex sexto ordine: nam radix est
בָּרֶר mundus & purus fuit. Idem iudi-
cium

M V N S T E R I

cium est de nomine לְבָב mox sequenti
te, quod aliquando cum syncopa inuen
titur לְבָב cor.

וַיַּרְא uidebunt, A radice quinti or
dinis, רָאָה

אֱלֹהִים deus, Plurale à singulari
Vsurpat autē Hebraismus tam singu
lare quam plurale pro deo uero.

מִשְׁלִים pacem facientes, Et est
participium hiphil à radice שָׁלֵם Inde
uerbum hiphil, & hinc nomen
שָׁלוּם pax, integritas, salus.

בְּנֵי filij, Plurale cōstructuum à sin
gulari בֶּן filius: in plurali absoluto

וַיַּקְרָא uocabūtur, Futurū passiuum
primę cōiug. nam à radice קָרָא fit passi
uum נִקְרָא uocatus est, & in fut. אֲקָרָא
uocabor, יִקְרָא uocabitur, supplente da
ges locū nun passiuæ literæ. & cætera.

Basileæ, per Hier. Frobenium & Nic.

Episcopium, Anno M.D.XL.

FRO BEN.

2 10
3 0

4 10
5 10
6 10
7 10

